

A(Z) MAGYAR(I) NYELV IDEGEN NYELVKÉNT VALÓ TANÍTÁSÁNAK SEGÉDESZKÖZÉRŐL

Magyari Sára: *A magyar mint idegen nyelv oktatása. Fogalmak, helyzetek, megoldások*

■ Jelen kötet, a szerző immár egyedik kiadványa a magyar mint idegen nyelv oktatásának témájában, a Partiumi Keresztény Egyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszékének magyar nyelv és irodalom szakos hallgatói számára 2015-ben bevezetett *Magyar mint idegen nyelv* elnevezésű tantárgy első féléves anyagának segédeszközeként készült. A bevezető gondolatok szerint a szerző célkitűzése egyfajta hiánypótlás is, mivel Romániában eddig nem létezett olyan módszertani segédeszköz, amely azokat a magyartanárokat segítette volna, akik magyar tannyelvű iskolába járó, de a magyar nyelvet anyanyelvi szinten nem beszélő diákokat tanítanak. Megfogalmazza, hogy jelen munkában összegzi azokat a tapasztalatokat, amelyeket a Temes megyei fakultatív magyar nyelvoktatás során szerzett, illetve azokat az eredményeket, amelyeket egy módszertani képzés keretében valósított meg. A módszertani képzés több alkalommal a Bolyai Nyári Akadémia keretei között zajlott Temesváron. Azokat a pedagógusokat szólította meg, akik Romániában az anyanyelvi oktatás keretein kívül tanítanak magyar nyelvet és irodalmat (kultúrát).

Az egyetemi segédeszköz hét fejezetre, illetve hét előadásra épül, melyek illeszkednek a tárgy oktatásának órai keretéhez (7 előadás, 7 szeminárium). Ennek folytán a fejezetek felépítése egyszerre elméleti és gyakorlati jellegű. Mindegyik fejezet a téma kulcsszavainak megadásával indít, amit a célkitűzések követnek, ezután kerül sorra a téma kifejtése, majd kérdések és feladatok következnek, végül pe-

dig a forrásanyagok feltüntetését találjuk. Ennek a felosztásnak, rendezésnek köszönhetően a jegyzetanyag áttekinthető, világos szerkezetet követ, ami mind a hallgatók elméleti felkészülését, mind a gyakorlati kérdések átgondolását elősegíti.

Az első előadás címe *MID-oktatás Romániában? Fogalmak, helyzetek, lehetőségek*, mely fejezet nagyon lényeges abból a szempontból, hogy megfelelő fogalmi keretet kíván nyújtani a hallgatók számára a Romániában folyó magyar mint idegen nyelvi oktatásról, illetve feltárja azokat az oktatási helyzeteket, körülményeket, amelyek mindehhez keretet biztosítanak. A felsorolt lehetőségek sorában kiemelt szerepet szán az ún. *fakultatív magyartanításnak*, mivel ez az a forma, ami Romániában közoktatási keretek között zajlik, azaz a leendő magyartanárok ezzel találkozhatnak majd leginkább. Ennek részeként tárgyalja azokat a speciális helyzeteket, amelyek főként a partiumi régióban aktuálisak, nevezetesen a magyar tannyelvű iskolákba járó roma gyerekek esetét, akik nem beszélnek anyanyelvi szinten a magyart, a tantervek kimeneti követelményei viszont ezt várják el tőlük. Jelen tantárgycsomag remélhetőleg ezekre a speciális helyzetekre vonatkozóan is segédeszközüül szolgál a magyartanárok számára.

A második téma kifejezetten a fakultatív magyartanításra épül. Történeti szempontot is érvényesít, ugyanis áttekinti a Romániai fakultatív magyartanítást a kezdetektől (különös tekintettel az 1990-es évekre) egészen napjainkig. A fejezetben tárgyalt téma kifej-

tésének erőssége a konkrét munkatapasztalatban rejlik, amivel Magyarai Sára rendelkezik, és aminek érvényt is szerez bizonyos konkrét oktatási helyzetek, valamint az azokra adott megoldások megfogalmazásával. Bár jobbára Temes megyei statisztikákra épít, kitér más megyékben tapasztalt helyzetek felvázolására is.

A harmadik előadás folytatja az előbbi témát, mint jelzi – őszintén a problémákról – kíván beszélni. Mint írja, Romániában a fő gond a pedagógusképzés hiánya, továbbá a megfelelő oktatási tartalmak kialakítása. A továbbiakban az előszóban tárgyalt Bolyai Nyári Akadémia keretei között létrehozott módszertani továbbképzéssel foglalkozik, valamint a fakultatív magyartanítás tantervének szükségességét emeli ki, aminek kidolgozását az Oktatási Minisztérium 2008-ban indította el (magyar nyelv és irodalom oktatása román tannyelvű osztályokban tanuló diákoknak).

A negyedik előadás a magyar nyelv tanulásával kapcsolatos előítéleteket, a szerző szóhasználatával élve „hiedelmeket” tárja fel, példaanyagát a romániai magyar, illetve román beszélőközösből merítve, továbbá természetszerűleg épít saját tanári praxisára. Gyakorlati megfigyeléseit az antropológiai nyelvészet szakterminológiájával írja le.

A következő fejezetben a fakultatív magyar nyelvoktatás és a készségfejlesztés összefüggéseit tárgyalja. Alapkövetelményként kezeli, hogy az oktató kommunikációközpontú szemléletet képviseljen, hogy élönyelvi szövegekre alapozzon az órákon. Négy alapkészséget különböztet meg, amelyeket fejleszteni kell, ezt követően konkrét feladattípusokat határoz meg, melyeket különösképpen hatékonyak tart a nyelvtanításban. Ezeket konkrét javaslatokkal látja el, melyik feladatot mikor és milyen nyelvtudási szinten érdemes használni.

A hatodik előadás célja a nyelvórák keretében történő interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztésének tárgyalása. Kiindulópontja, hogy nyelvtanítás esetén nem elég a lexikális és grammatikai tudás kialakítása, hanem

ugyanannyira fontos a kulturális beágyazottság is. A fejezet keretében a Temesvári Nyugati Egyetemen 2010-ben indított, a magyart környezetnyelvként tanító gyakorlatról számol be. A szerző a kulturális „magamutogatásnál” fontosabbnak és építőbbnek véli a kulturális „megmutatkozást” a magyar kultúra irányából a román kultúra felé, azaz a magyar kulturális intézmények és rendezvények esetében a román beszélőközösből megszólítását. Gyakorlati módon különböző témákat is meghatároz, melyek mentén érdemes megvalósítani a magyar kultúra tanítását.

Az utolsó témakör keretében az oktatásszervezési dokumentumokat tárgyalja. Felsorakoztatja a Romániában fellelhető, a fakultatív magyartanításban hasznosítható tankönyveket, munkafüzeteket, valamint a tantervet és a KER-t. Ez utolsó fejezet kizárólag gyakorlati jellegű, ugyanis nem tartalmaz elméleti leírást, hanem sokkal inkább a felmérés, a visszacsatolás eszköze lehet.

A jegyzet tematikája fedi a magyar mint idegen nyelv tanításának legfontosabb kérdéseit, problémáit, tehát a téma kifejtését mindenképpen aktuálisnak, hasznosnak, hiánypótlónak tarthatjuk, ugyanakkor érdemes lett volna a fakultatív magyartanítást érintő tanítási tartalmakat részletesebben tárgyalni, összehasonlítani azokat az anyanyelvi szintű magyartanítás tartalmi követelményeivel.

A fejezetek tartalmilag logikus rendben követik egymást, az előadások anyaga szakszerű, szakirodalmilag megalapozott. A tárgyalt témák többnyire a szerzőnek előzőleg már megjelent tanulmányaira épülnek, melyeket minden fejezet során lábjegyzetben közöl. Nyelvezetében egyszerűsége törekszik, ami nyilván a hallgatókat segíti a vizsgára való felkészülésben. A jegyzet elsősorban egyetemi hallgatók számára készült, de nyilván haszonnal forgathatja bárki, aki magyart idegen nyelvként, környezetnyelvként, fakultatív nyelvként stb. oktat Romániában vagy bárhol másutt.

Balogh Andrea